

Titel: VIII.

Citation: "VIII.", i *Beretning om Forhandlingerne paa Rigsdagen. Bind I. Spalte 1-1476*, s. 297.
Onlineudgave fra Lovforarbejder: <https://tekster.kb.dk/catalog/jura-texts-g01-shoot-d1e84767/facsimile.pdf> (tilgået 31. juli 2024)

Anvendt udgave: Beretning om Forhandlingerne paa Rigsdagen. Bind I. Spalte 1-1476

Ophavsret: Love, administrative forskrifter, retsafgørelser og lignende offentlige aktstykker er ikke genstand for ophavsret. Du kan frit kopiere, distribuere eller fremføre materialet uden at bede om tilladelse.
Hvis materialet indeholder selvstændige bidrag, skal du være opmærksom på, at disse bidrag kan være beskyttet af ophavsret. Selvstændige bidrag må gengives i forbindelse med aktstykket. Hvis det selvstændige bidrag bruges adskilt fra aktstykket, gælder de øvrige ophavsretlige regler.

høved deres Medbergete hvidt have givet. Naar først enhver Medlem af denne Art er forplundet, saa at Ingen troer sig beandvigt til at komme frem med den, først da kan man haabe, at en Betæning kan tilveiebringes, der kan bære Frugter for Fæderlandet, først da, naar det er erkendt, at det ikke er nogen Skam at opfylde sin Værnepligt som Kæmpe, og at det ikke er en Uædelighed for den Menige at blive Kæmper, thi denne Betæning imidlertid de Betænde og Uæderbetænde maas fremgaar af de forskjellige Ansættelser, der behæve for Liebheden, først da kan man Grund lægge til en Almindelighed, der kan give nogensteds Betæning. Liges vi erholdt en saadan led Almindelighed, som den, der her i Salen er bleven omhandlet, da tør jeg sige med fulkommen Sikkerhed, at Forsvaret vil blive langt lettere end nu. De Folk, der vege for os i den første Hægering ved Dan, de vare Kæmper af en Almindelighed, forenet med en hel Grad af Enighedsfølelse. De bleve færdige, ikke først de færdige Tapperhed — der var mange Tapper ikkandt dem — men først de færdige Orden og Sammenhang. De altsaa, som menet det ærligt med deres Land, maas vidnes vare vore bedste, at en led samment Almindelighed er det sidste Middel til et led Forsvar. Det er altid vidensomt, om en saadan Almindelighed vil afgive et frugtfuldt Forsvar, men man der under ingen Omstændigheder gribe dertil, før end de fornødne Midler ere forhandlet.

Spørg: Da jeg begjærede Ordet, blev det, først jeg troede, at det Almindelige, hvortil den foresaaende Taler sigtede, var det, som jeg havde forbeholdt mig at stille til første Paragraph, om at det foreliggende Udsat til en Kog om almindelig Værnepligt kan skulde betragtes som en Overgang til Almindelighed; men da jeg nu har reist mig, skal jeg benytte Leiligheden til at ytre mig i Anledning af de Ord, som Rigsdagsmanden for Ringkjøbing Amt Det District (Kist) nu har bragt. Jeg ser med stor Betænelighed, at han ikke fuldstændig har opstillet Betæningen af mine Ord, jeg har dog befrædet mig for at addere det til begge Sider og ikke til en enkelt, thi Sagen har to Sider og der kan være det ene eller det andet. Endeligheden har sin gode Ret og den skal høres samme; men at man derfor skulde sige, at Endeligheden og Kjøbmandene skulde være retfærdige, naaget de hvide den, hvidt Kjøbmandene have hævret dem, det er Koget, jeg ikke kan tillige. Principet i Forordningen er vidst retfærdigt, men et Princip kan i Theorien være retfærdigt og dog i Anvendelsen være meget uretfærdigt. Der er derfor et saadant Ordbrug, som siger: „Den hvide Ret er den hvide Ret“, og derfor mener jeg, at Endeligheden vil kunne anvendes, saa at den kommer til at gjøre Uret. Jeg siger ikke, at den har gjort Uret, men den har i enhver Tilfælde næret sig dertil, og det er det, jeg har sagt at utvilsomt ved det Uret, jeg har bragt, og som den ærede Rigsdagsmand her gjentager, at det vil komme uret. Det vil utvilsomt komme uret uret uret for en stor Del af dem, som draget ind under Værnepligten, uret, fordi det ikke er mere end to Kar Men, at et Værnepligtsskud blev forelagt Provinsialstaterne, og i disse Indstilling — jeg erindrer ikke, om det var i selv Revolutions — var 18 Kar Men bekendt som Ordre, saa at de, som ved Revolutionsens Omvæltning havde hørt det 18de Kar, vare fritagne. Nu er det dog vist, at Enden var berejnt til at antage, at den samme Ordre, som da blev bekendt, ogsaa vilde komme til at gjælde her; men Medbergete har man taget 22 Kar Men til Ordre, saa at ikke blot de, som maatte være at blive fritagne dengang, men endog ogsaa flere nu blive indbragte under Værnepligten, og derved kan det se Uretfærdighed, fordi de hvide skal paa, at det ikke vilde se, som man dog nu har troet for det almindelige Bedste at durde lade se. Der er saaledes ikke Principet, ikke den almindelige Værnepligt, som jeg har sagt uretfærdigt, men den Anvendelsen for de enkelte Tilfælde, og navnlig for det, som jeg har anført. Det forekommer mig, at naar den Principet glemmes for hele Fremtiden, saa er det en Uretfærdighed, at et Par Hundrede Menninger, eller hvoemange det maatte være, paa Grund af Almindeligheden blive fritagne. Dette er min Mening, som jeg vil anføre, men maatte blive sat til og forsaat.

Svar: Med Henvisning til at den sidste ærede Taler har satte sig paa, at Værnepligten for Kæmpe vil være en uretlig Bede, skal

jeg kun bemærke, at det er Sammen, der er uret, Almindeligheden er ogsaa uret; det var uret for Kæmpe af Bondelunden, at blive satte ind til Udførelse, saaledes som det nu er det. Hvilken Grund af Forsvaret havde vel troet, at han nogensteds mere skulde komme til at gjøre militær Tjeneste? Jeg tror derfor, at der fra denne Side af Sagen aldeles ingen Uretfærdighed kan hentes.

Svar: Jeg tror, at enhver Ven af Kæmperne maas glæde sig ved, at den Stand, hvorefter den værnepligtige Bede hvidt alene har paakjendt, endelig er kommen til sin Ret, og at det er uret, at alle Stænder komme til at betragte i denne Bede. Jeg skal ikke heller opstille mig længer derved, da jeg tror, at de fleste ere enige dertil. En anden Sag er det, om en Del af de Væbne, der have holdt paa den Del af Befolkningen, der hvidt har været fri for Værnepligten, skulde seges ligeligere udrævnet, men jeg tror ikke, at dette hører hertil. Naar man har yttret sig her i Forankningen, som om der i Kjøbmandene findes en hel Grad af Cultur og saadant Udvikling, end paa Kæmpe, saa tror jeg, at man virkelig kan overvurdere denne større Cultur og Kundskabsheds, der skulde være i Kjøbmandene. Naar man fremdeles har sagt, at den værdige Udvikling vil gjøre det vanskelige at bære Værnepligten, end det vil være for Bondelunden eller den Stand, der ordentligvis ikke er i Besiddelse af saadanne Kundskaber, at opfylde denne Pligt, saa kan jeg ikke anføre dette for saa ganske rigtigt. Jeg tror netop, at den værdige Udvikling gjør, at Værnepligten lettere opfyldes, og jeg ved ikke, om det ikke ogsaa er antaget af saadantlige og værdige Militaire. Jeg tror, at det i Algerien har vist sig, at netop de, som have en større værdig Udvikling, bedre kunne bære de Væbne, som falde i Krigernes Lod, end de, som ikke have en saadan Uddannelse.

Med Henvisning til Paragrapherne 1—3 skal jeg kun bemærke, at det forekommer mig hensigtsmæssigt, at man i § 1 anden Linie addere Ordene: „uden Henvisning til Stand og Herkomst“ dertil fordi de ere overflødige og dertil fordi det kunde synes, at man nærmest herved maas tænke paa andre Henvisninger, der kunde gjøre fri for Værnepligt, og det synes derfor bedre at undgaa disse Ord. Jeg tror ikke, at Uretfærdigheden kan være nogen Værnepligt, da det i Almindelighed let vil kunne opfyldes, hvor Enden har sat Hjem, og i enhver Tilfælde vil det være at afgjøre af ufuldstændige Bøvelser. Derved tror jeg, at det er bedre at lade Paragrapherne 2 og 3 sammen, end at stille dem ad. Jeg ved ikke, hvorefter det skulde kunne gaa an, at den, som kommer fra Bornholm og opholder sig en kort Tid her, skulde blive Værnepligten underkastet, naar han ikke har sat Hjem her. Det forekommer mig, at det vil medføre en Del praktiske Værnepligtigheder, ligesom det ogsaa ser besværligt ud, at den, som kan interimsvis og for en kort Tid opholder sig her, skal være den sædvanlige Værnepligt underkastet. Det synes mig overraskende, at man maas behandle paa samme Maade som Udværingen og Beboeren fra Island og Færøerne, der ikke have sat Hjem her i Landet.

Spørg: Jeg skal først i Almindelighed tillade mig at sige mig til de Ord, der have udtalt sig for Almindeligheds Indførelse som det naturlige og hensigtsmæssige, og dernæst maas jeg utvivlsomt mig for almindelig Værnepligt almindelig Indførelse, for dog endog at gjøre Ende paa den Uret, som saa længe har tungt paa Bondelunden. Med Henvisning til det Forslag til en Undtagelse, der er gjort af den Deputerede for Sore Amt Det District (København) skal jeg først i Almindelighed sige mig til hvad af den Deputerede for Maribo Amt Det District (København) er bemærket, og dernæst anføre, at jeg ønsker denne Undtagelse for midlertidig, ligesom enhver anden Undtagelse. Man maas i denne Henseende lade sig ledes af Præsenten, hvor man ogsaa har almindelig Værnepligt, men efter hvad jeg i Betænelserne af en saadant Stand har sagt mig oplyst om, med nogle få Undtagelser. Ved disse Undtagelser har man imidlertid berøvet Udførelsesmanden en Frihed, og er man først kommen ind paa det midlertidige Undtagelsesord, hvor skulde det? Derved bliver jeg forslaget uundværligt af en Grund, som den ærede Forslagstiller selv har anført. Han ønskede nemlig, at derved skulde opnåes Leilighed for Revisorer af Bondelunden til at oplyses i Kæmper, men en saadan Undtagelse behøvedes ikke, thi i § 16 er der givet den Behovsmæssige, at i Færd kan Enden, naar han ønsker det, erhøve Udsat